TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No BKK.104.1

٩

اسماعيل حقى بروسوى

حضرتلرينك كتاب النجات نام كتابنك مقدمه سندن :

بيك يوز اوتوز بر سنه سى حاوى اولديغى ذى القعده آينك يكرمى دردنجى
كيجه سى ليلة الاثنينك سحر اعلاسنده متوجه درگاه الهيه دل بريشانه
كتاب النجات نام بر اثرك جمع و تأليفى القا اولندى كه هر كلمه سى
ارباب برازخ بركونه سبب نجات و هر سطرى رفعت مقامه بر وسيله
و باعث درجات اوله ...

و حالا ابناى اهل قال و انكار الرنده متداول اولان كتب
و رسائلده ضرورت تأليفى و فقراى سالك اعتقادياتده ركو العمل
اولوب و دهى آنلرك كتابلرينى و رسالرينى النه الوب آلمايه ،
زيرا مؤلفلرينك اكثرى زمانلرنده بر فرعون سيرت و رجال
طريقت اولوب اهل الله يه زياده تعصب ايدنلر مزخرف نسخه
يازيشى و هوالرينى متعلق مجهولات دونشلر كه نيجه ساده دللرك
صحائفنى اوهام و خيالات ايله تسويد ايتديلر . و طريقت
اولياء دن اضلال ايدوب ناسى سوزلرينه بولشديلر .

الى الآن خبث تلفظ مقولسى اولانلر كه آنلرك اثرلرينه
بالذات كيدرلر . و علماء باللهه عرف اتباع اولوب عمل ايدرلر ،
الحق آنلرك بوق دكلرندن جمع الرمن سونمز ، بلكه كندى اثرلرى
يانار . و اثرلرى لطائفه و اوده كندى سيئلرى لوزلرينه دوز
زيرا شرط مبين غيرت اول شيطانلر قولرينى رجم ايدوب احراق
و قبضه هلاك اوله فرعون نزادلرك ناصيه لرى اولوب قلبهم
عصبه ~~[illegible]~~ اغلالا ابدى . ولوالفارد رحمانى

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No BKK.104.1

معلوم اولدیکه وجود و ذات فی الحقیقه بر نسنه در. ولکن
وجود ظهور و ذات بطون اعتباریله اطلاق اولنور.
و فی الحقیقه ایکی اطلاقده دخی ذات حق مطلوب و هویت
الوهیته مبادر. بلکه بو مقوله اطلاقلر تفهیم اخوان
عبارتی دور الله حضرته اطلاق و تقیید یوقدر. زیرا اطلاق
و تقیید علامت ضعفی و یا خود کشف حالیدر. ذات الوهیت ایسه
عطل و کشف صفات آنکوبه کمل اولیا دیدیلر الله تعالینک
کنه اوزره دلالت مطابقیه ایله دلالت ایدر اسم علمی
یوقدر. الله تعالی اسمنک ذات واجب الوجوده علم اولدیغی
مطلوب دکلدر. بلکه بعض صفات و معانی اعتباریله در.
زیرا بزه کوره ذات حق احاطه محاله دکلدر. بلکه
حقی بیلمه بیز حضرت. شو قدرکه تعلیم مراتب
و تفهیم مقامنده آنکوبه تعیین اعتبار ایدرلر بر نسنه نک
علمنده و یا خارجده بعض احوال و اوصافیله غیریدن
تمیز بولمسیدر. و تعین الوهیت اول هویت ذاتیه دکل
الا حقیقت مطلقه دخی دیرلر. جمیع اشیانک فیضلک مبدأیدر.
ازلده شوکله دیدکلری بر مبدأ معین اعتباریله در و الا
ازل نعت سلبیدر. یعنی الله تعالینک ازلی دیمک
ابتداسی یوقدر دیمکدر. و تعین الوهیت آخری کلام
نفسی در. صفات سبعه نک بدیهیسی در. اولا
حیات ثانیا علم و ارادت و قدرت و سمع و بصر و کلام

والحاصل ربانی [redacted]که مدینه ده بولنمسی شرف رسالتپناهه هجرتک
اوچنجی سنه سنده اوچنجی شهرنده ایدی. او چلهده اعداد
و بیدلرده ارشاد و قتلرده دار و ختم اولیا دیه ایر دوزاد
کلونه زروحه قوت حاصل و دل و جانمه فیض الهی واصل
اولوب علی الصباح تربیه مباشرت اولنمه و امثال امرلرینه
اهتمام قلنمشدر. صباح اولنجه نه دیرلر کوره و بونم معرفتنده
نه ذوقلر سوره ان شاء الله تعالی. زیرا بو کتاب احسان
بابیدر و آنده هر درلو نعمتده حق جاریدر. اسئل الله

Bi Feyzihi

الفیاض ان یکون معی بفیضه و امداده فی کل ما انتحیه
من سره و ایاه و یرجه فی اعطاء مفتاح الرحمة
و جعله وسیله لانواع النعمة

∴

(الرحمن علی العرش استوی) بوآیت امرارنی سنده استوا کرده دم
حقیقت صفت رحمانک استیلا سیدر.
عرش جمیع اشیاء مخلوقه مکاندر. زیرا مخلوقات حاویدر و هیچ بر
نسنه عرشک خارجنده دکلدر. عرشک حکمی دور اولمغله
اسم رحمان و اسم رحمانک دخی اسم اعظم تعلقی دوراله
و سیر زمانه اولور (صحیفه ٧)

مفصلدر که حق تعالینك صفات ذاتیه سیدر. و صحائف
صوری کتب الهیه و صحف منزله و حقیقی جمیع کلماتیه و
حقائقدر که کون کاملك وجود بولمشدر. و ذات حقی بو
کلماتك دلالتیله تسبیح و تحمید اولونور. و تعین کونینك
اولی روح محمدیدر که عقل اول دینلیر و آخری انساندر که
ابتدای ابوالبشر (آدمدر) بو تعیّنه خلقیه ده نوعی
تعین وجود یوقدر. زیرا جمیع اسمای جامع اولمغله تجلی آنده
ختم اولمشدر. و ظهور سرالهی آنده کمال بولمشدر.
روح محمدی یه دو قسمی دیدکلری بودر که عقل اول باطن
عالمی و صورت محمدیه ظاهر عالمی تدبیر ایدر. و صورت
محمدیه بطونه انتقال ایتدکده بریئر خلیفه اولمغله تدبیر ایدرلر
الی یوم القیامه. پس سر نبوت و ولایت باقیدر. زیرا
سر نبوت شرع مطهرك ظاهریدر که الا الیوم ده اولان احکام
و شرائعدر. و سر ولایت هر عصرده قطب الوجوده
عکس ایدرك وجود حقیقت صورتیدر. نته کیم حدیث شریفده کلور
(ان الله خلق آدم علی صورته) یعنی آدمی ذاتیله اولان صفات
جمیع اوزرینه خلق ایلدی و آیینه‌سی ذات و اسما و صفاته
مظهر و مجلی قیلدی. هر عصرده اولان ملوك و سلاطینی
قطب وجوده مثال و ظل شکلنده ابراز ایلدی. انکچون
هرکیم که قطبه نظر ایلدی سلطانی دخی کوردی. و لکن
هرکیم که سلطانه نظر ایلدی قطبی کورمش اولمادی.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No BKK.104.1

مکرکه اول سلطان خلیفه زمان اوله خلفای اربعه و امثالی کبی
بوالدیلر که اهل صورت صورتی کوزه تدیلی و حلول قولمیز دوشدیلر
نعوذ بالله تعالی. من الحجاب اهل حقیقت مقامه متصل
اولدیلر و حق قوتیله دوشدیلر که ابواب آقطابدر.
زیرا حق بو ابوابدن بولنور. بوقدر که ده دکوکده طلب اولنمق بولنماز
طلب ایدنلری کندی سویدر. لکن اوکا واصل اولنجقدر غیره متصل
اولور ایل انتهاکین صورتاً ... جمله کوروسنمك صورتندن
کندی دانکلدر. اوراده غیر یوقدر. بلکه بر وجوددر و لکن
ظهور و بطونه تفاوت اوزرده در. زیرا هر تعین ظهور
کمال اقتضا ایتمز. والا اجزاء عالم ترکیب کمالنده برقالب اولمه
لازم کلور. بو ایسه محالدر. زیرا اسمای متقابله نك حکمی دکلدر
دنیاده جلالیه مختلف و ایکیلیه ... بونلر ولایه دور دراز
سعی و سیاحت و کچرك ... وجود باقینك تجلیاتی سیر و عالم
وحدته رجوع و طی ایدیور. بو ایسه مدت طویله ده اولور
آنکچون انفاسی بیدی و اقدام و ارجل قیلدی و بر بیدر بدیه
مسافات دوزدی. عقلك و رایی بلکه تدریجله حقه
وصول اشارتیدر.
انسان روح الهیه و وجود طبیعی روح حیوانیدر. پس اولکی
جانب قدم و وحدته ناظر و ایکنجیسی عالم حدوث و امکانه ناظردر.
انسان ذو طرفین دیدکلری بودر. زیرا حقیقت فاعله و
قابله‌یی جامعدر. و هر بری ایله تلذذی رجل و مرأه نك بر بیرنده

تلقی ایدر. یعنی هواده سوقابلیت واردر. زیرا هر حقیقت حقانیه
افقی جامعدر. آنجق قوه و فعل ایله تفاوت واردر. فاما
عارفلر کورمه مشاهده بردر. زیرا هر کمال آنده بالفعلدر.
وختم اولیا بو رتبه ده. (ولست ادرك من شیء حقیقته وکیف ادركه...)
ادراکی غامض اولانه سن الترسیدر عقل اولسون فهم ایدمه یه.

ــ قلب انسان محل ملك و محل خناسدر. قلب ناس ملك
ایله مؤید اولنجه شیطان وسوسه سی ضعف قبول ایدر. ومیکه قوت
تأییده بالقلم اوزیلور، وعلوم الرسمیه ده بیلی خفا یا ظاهر اولور
ودیلیر. بلا واسطه افاضه ایدر. بو شونولکه عطایای ذاتیه یه
عطایای اسمائیه دینیلور. یعنی عطایای ذاتیه فیض ذاتیدر
بلا واسطه، عطایای اسمائیه فیض ذاتدر بالواسطه.
و ملائکه انسانک قواسیدر.

(11 صح) معاصر انبیا وکمل اولیا نقطه حقیقتده سویلدکلری بیلکه مشاهده
موقعنده سویلرلر. مشاهده مرتبه سنده خطا اولماز.
(بوکا مثال) یا نبی الله بن طواغده بر شخص کوردم که او شخص
بکا بن سنک اجدادکدن بریم دیو اخبار ایلدی. بن
زمانه موتنده سؤال ایتدم. قچ ییل اولدی دیدی. بن دیدم که
تاریخ آدمک اوعده تحقیق یوقدر. زیرا مجموع مدتی یدی بیک سنه
اولمش دیدیکه تعیین؟ آدمدن سؤال ایدرسک؟ سنک سؤال ایتدیکک
آدم اولمیور. آنده اول بونبیک آدمدن کلدی دیدیکی اخبار.

(11 خاتم الاولیا محی الدین عربی حضرتلری حضرت ادریسه اولان حکایه سندن)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No BKK.10411

اولدکده ادریس علیه السلام بولندی دیکه کچن سویلدی زیرا
بن که انبیادنم. ابتدای عالمی بیلمم. آنک اول و آخرنی
الله تعالی بیلور. و بر دخی بودرکه ظهور قیامت نه قدر زمانه
قالدی ادریس علیه السلام جوابنده دیدیکه (اقترب للناس حسابهم)
یعنی ناسک حسابی وقت محاسبه قریب اولدی و مدت دنیاده شی
قلیل قالدی. و ابو البشر آدمک وجودی اشراط اقتراب دیدی. و بر
دخی بودرکه دنیاده اول غیر ذات واحدی ایدی؟ ادریس علیه السلام
بیوردیکه ذات وجود بردر. دنیا انسانله دنیا اولدی و آخرت
دخی دنیاده انسانله امتیاز بولدی. احکام موجوده
استحالات و ذهاب و ایتلافده خالی اولماز. یعنی
دور وجود ابتدای تجلیده بر دورکده در. زیرا بیلدی الله
تعالی بیلور. پس حقیقت الحال جهلدن ادراکلنده
(خطا وصواب نیدر)
خالیده. و بر دخی بودرکه ادریس علیه السلام بیوردیکه اهل اولا
مؤید و خطا تعالی نفسنده یوقدر. انکوبه امر اضافیدر
وعالمده تعالی لابد اولنجه خطا دخی لابدر. و بر دخی
بودرکه آدم قیمتی صعنده صادر اولدی؟ ادریس علیه السلام بیوردیکه
جوابی صعنده صادر اولدی. فعل سؤال اولانه عطادر
و مآل عالم دخی بودر. (الا الی الله تصیر الامور 42/53)
و بو معنی امر عظیمدر. بونده الا عالم وقفه اولان آنده
اعظمدر. ایشته بو سؤال و اجوبه اصلنده مجملدر. ولکن بو
فقیرک فکرنده بعض بیانه تعیین اولندیکه فهمی آسان اوله.

٤- هر شیئده روح مدبر واردرکه اول شی اول روحك زاده‌سیدر.
ولکن بعضنده اثری ظاهر و بعضنده اثری خفیدر. والحاصل
قلم اعلادن غایت مخلوقات اولان انسانه دك تجلی بردر.
وجه ذلك ظهوری نفس رحمانی ایله متنوعدر. وتحت الثرادن
فوق الثریایه وارنجه جمیع ابتدائیات ارواح واجسام مخلوقه
اولدیغی کبی هر مخلوقده دخی مرتبه‌سنه کوره روحدن حصه‌سنه
اولمه حیات بولمشدر. بناءً علی ذلك عالمده حی اولمایان
شی یوقدر. اکر میت ایسه ده زیرا حیدرکه اسم حیك اثریدر
وبو حیاتك ظهوری اولمادیغی کشف صحیح اولمامقدر.
بعض سالك بو مرتبه‌یه ترتیب ایله یعنی مولدات مرتبه‌سندن
تدریجله واصل اولورلر. زیاده صعب شیدر. زیرا
ترتیب ایله سلوك ایدن نادردر. فاما ذاتی الطریق
اولانلر بو عالم صفاتده جوهر جوهر دوره وسیره
محتاج اولمایوب قوت مجاهده واحدیت عظمتی ایله
توفیق الهی ایرشوب نقاب جلال مرفوع ووجه جمال منکشف
اولوب سر حیاتك سریانی وفیض نفسك جریانی نمایان اولور
وشو وجهله دیری دیری اکل ایدر ویاصش اللی ویا اوزرینده
نوری وعلی هذا ظهور بولور. بومقامده مکاشفه اعتبار
قالماز. زیرا هر کوردیکی یالکز اثری وهر ایشتدیکی دوشتکی
حسی وهیکل آیات ثاری اولور.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No BKK.1041.1

- جمله فاملوك الملکی عبدالله درکه نام قطبیدر. یعنی
اقطابك هر عصرده نام الرسیدیر. هر زمانده عبدالله
واردر اما عبودیت حقیقیه ذوق ایدن حق اضافه تحقق
ایتمشدر. یالکز ظاهری عبدالله وباطنی عبد الشیطاندر. زیرا
شیطانه قول اولمش رحمان حضرتنه دوشمندر. والحن کتاب حقایق
موثلردر و وجود حقیقی وجود ظلیدر حروف وکلمات و
آیات وسوره‌کی اوقوردی و عالم صورت جاهل قالدیلر
وارباب دل انلره بو نام اولمازدی.
امام فرك رؤسای طریقتدن اکثرینه بحث ذات ایتمکله طعن
اولدی زیرا وجود حقدن بحث اولنجه ظهورات اسماء جبیله‌دن
یعنی اسماء وصفات وافعالك مباحثی بحث ذاته تجاوز
ایتمک آنی اوزرینه رقم کیدرک اثری نابوددر. بوجهتندرکه
روحدن بحث التفات ملك بولمز مدبر مطلق بوندن تعلق
حیله بحث اولنور. والا حق مضاف اولان روحی کیم بیلور
وسر اخفی اولان شیئی کیمدرکه ادراك قیلور؟
- انسان روح الرسیدر. وجود حقیقی روح حیوانیدر. اولکیسی
جانب قدم و دهره ناظر، ایکنجیسی عالم حدوث واحکامه دکدر
انسانه نور الخصیص در دیدکلری بودر.
انسان مظهر اسمی وعلمیدر. زیرا آنلرده حق دلالی
وارددر. وحضرت محمد علیه السلام کبی نوعیله اکمل الاسماء واول
الاعداددر. جمع حقایق ایله ظهور ایدن شیدر.

٦٨ – نظر ایله نیاتمزی عملیزیله کندی هرده لکی حبل الوریدی
حلقاده موت ایله دعادیریلیر و دنیای گوکرلر خانه تصادیر
دوندیریلیر و شریعتده الف وطریقتده حرف و معرفتده اسم
و حقیقتده نقاط بیلینمه‌لیدر بوطایاتی سجاده‌لرده دعوت حقه
اولور دیلیر و ساده دلرك انشالرین بتورلر دیلر و کعبه دیو
بونلرك تکیه‌لرینی بتورلر دیلیر. سلطان وزیرلرك بوحقول
جهلای وجه اصنیدر رفع اهل بدعت و کفر تقیید، ولکن
مجیز قالمدی انا الله.

٦٩ – (القبر روضة من ریاض الجنة او حفرة من حفر النیران) حدیث شریفنده
نعیم وعذاب برزخی اثبات واردر. یعنی روح سعید ایسه
صورت جسدیه تمثل ایدن قبرده منعم اولور. واگر شقی ایسه
کذلك عملی قبیح صورته گیروب قبرده معذب اولور. و
نعیم قبر و عذابنه نصف نعیم و نصف عذاب دیرلر. زیرا
روح وجود دینیلدیکی نصفی روح و جسد نصف آخریدر.
بنا علی هذا کمال نعیم و عذاب نشئهٔ اخراده اولور. یعنی
نفخهٔ ثانیه ایله قیام قیامتدن صوکرا (وفیها فی الجنة ...٤٢/٧)
موجبجه جنت و جهنمده اولور. و جنت نعیم جسمانی یی شامل اولدیغی
نعیم روحانی یی دخی مشتملدر. و جهنم دخی عذاب جسمانی یی حاوی
اولدیغی کبی روحانی یی دخی حاویدر. زیرا جنت اهلی سرور
حضور و ذوقده اولدیغی حالده اولدقلری کبی جهنم اهلی دخی

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 8KK.10Ki.b

تحسر و تألم و توجعده حالی دگلدر. و بوشده قرار اولمدیغی موت
اعدام محض دگلدر. بلکه بر موطندن بر موطنه نقلدر. و برزخده قرار
دخی باقی دگلدر. زیرا حشر روحانی اولدیغی کبی حشر جسمانی دخی
واردر.

– دنیا موقت و اسمالرك احکام و آثاری دخی موقتدر
کذلك برزخ که بین الدارین یعنی دنیا و آخرت آراسنده
اولان موطندر. او دخی موقتدر. شو قدر وارکه برزخك
اولی معلوم و نهایتی نامعلومدر.

– انسان سر الهی اولدیغی جهتله دوامی ایله دائمدر.
سائر امور دائم ایسه دعامده اکا یعنی انسانه تابعدر.

– (اذا تحیرتم فی الامور ...) یعنی اهل فنادن استعانت ایتملی شرعیدر.
زیرا واسطه حقدر. دنیاده ضعیف اولانلر قویدن استعانت ایتدیلر که
ولو استعانت فی الحقیقه حقه ایدر. زیرا موحده شرك اولماز
نه کلم واسطه شرك ایدن حق شرکدر. بو مسئله لوك واضح ایکن
ایابنه انکاره کوره شرك اولور. قبور اولیا زیارتندن منع ایدرلر.
ای اخی (اعوذ بکلمات الله التامات) ده کلمات الله دن مراد بالجمله
بیلک اسماء کلیهٔ جامعه و نفوس طیبهٔ خیریه در. بو سببله (احکم الحاکمین
وارحم الراحمین و خیر الرازقین) وامثالی وارد اولدی یعنی بونلر و امثالی
مظاهر اسماء کلیه در. و اسماء فی الحقیقه حقك اولنجه هرکها – (له الخلق والامر)
موجبجه حقه مضاف اولور. ظاهرده مخلوقه مضاف اولدیغی مظهریتی اعتباریله در.
هم انسکده شرك اوزره بولونورسك بوراده نعجب توحید کوزلرسك؟

– (ادفنوا موتاکم وسط قوم صالحین) یعنی صلحا آراسنده دفن اولنانه موت
صلحادن منتفع اولور.

– –